

Ja, die vraag kan je behoorlijk bezighouden: wat er gebeurd is, was dat nou toevallig, of was dat het werk van God? Moet ik daar een aanwijzing in zien, een aanwijzing van Boven? Dat ik nou net die éne persoon ontmoette, of dat ik net dat éne bericht onder ogen kreeg... Onder normale omstandigheden zou dat nooit gebeuren, en nu... wél!

Dus toen ik op de markt stond, een poosje geleden, en aan allerlei mensen vroeg of ze een bepaalde vraag aan God hadden, zei iemand spontaan: 'Ja, mijn vraag aan God zou zijn: Bestaat toeval?'

Nou, we hebben vanmiddag twee bijbelgedeelten gelezen, waarin gesproken wordt over toeval. We hebben gelezen over Ruth. Ruth was geen Joodse vrouw, ze was afkomstig uit het land Moab, maar ze was getrouwd geweest met een Joodse man. Die man is overleden, en haar schoonvader is ook overleden, en nu is ze samen met haar schoonmoeder naar het vaderland van haar man getrokken, naar Israël. En daar, in Israël, in het dorp Bethlehem, daar komen die twee vrouwen aan zonder enig bezit. Ze zijn berooid, ze zijn arm, ze hebben niks. En Ruth zegt tegen haar schoonmoeder Noömi: 'Op de akkers zijn ze aan het oogsten, weet u wat? Ik ga achter de maaiers aanlopen en ik kijk of er iets op de grond valt, of ze iets laten liggen, zo kan ik misschien wat bij elkaar scharrelen.' En wat staat er dan? 'Het toeval wilde dat de akker waar ze kwam, van Boaz was' en die Boaz, dat was een belangrijk man, een familielid van haar overleden schoonvader Elimelech. Toeval dus. Een heel gelukkig toeval! Want dit muisje krijgt een staartje!

Ongelukkig toeval

In het stukje uit Prediker, dat we ook hebben gelezen, zegt de schrijver: 'Ik heb goed om me heen gekeken en ik heb de conclusie getrokken dat de dingen vaak niet eerlijk toegaan. De wedstrijd wordt niet altijd gewonnen door de snelste hardloper. En in de oorlog is het niet altijd de sterkste held die overwint. En degenen die het meeste zouden moeten verdienen, de wijze, verstandige mensen, zijn toch vaak niet de rijkste mensen. En ook krijgt niet iedereen het respect dat hij eigenlijk zou verdienen. Nee,' zegt de Prediker, 'het is vaak heel raar verdeeld, chaotisch, ze zijn allemaal afhankelijk van tijd en toeval.' Tijd, dat wil zeggen: de lengte van je leven. Mensen van wie je zoveel verwacht, ze kunnen je zomaar ontvallen. 'Veel te jong!' zeggen we dan, 'hij of zij had nog zóveel kunnen betekenen!' Tijd en toeval. Er kunnen zomaar dingen gebeuren. Die snelste loper, die struikelt omdat er stomtoevallig een hond oversteekt. En die sterke held in de oorlog, die wordt precies geraakt door een toevallige afzwaai.

Is dit wel echt toeval?

'Ja,' denkt u misschien, 'nou staat dat er wel, in Ruth en in Prediker, 'er staat wel het woordje TOEVAL, maar als je goed leest, dan ontdek je dat er eigenlijk helemaal geen sprake is van toeval. Vooral bij Ruth! Zij komt terecht op het land van Boaz, dat is precies de juiste figuur, door God uitgekozen, om met Ruth te trouwen, en later krijgen zij een zoon, Obed, die de opa wordt van koning David. En uit koning David wordt later Jezus geboren. Oftewel: dat hele boek Ruth, dat is juist een prachtig voorbeeld, waaruit blijkt hoe God de dingen leidt! Er staat wel "toeval", maar dat komt omdat wij als mensen dat als toeval beleven, omdat Ruth dat in eerste instantie als toeval beleefde, maar later heeft zij natuurlijk ontdekt dat het helemaal geen toeval was!' Als je zo redeneert, dan heb je volgens mij hélemaal gelijk! Juist het boek Ruth laat zien hoe God de dingen bestuurt. En wat wij dan toevallig vinden, dat blijkt helemaal geen toeval te zijn, maar de wil van God!

Of de gebeurtenissen aan God te danken zijn, dat wordt niet bepaald door de mate van toevalligheid. Nee, het ijkpunt is, of het je dichter bij Jezus brengt of niet.

Niet alles wat gebeurt is de wil van God!

En dat toeval bij Prediker, hoe zit dat? Dat ligt ingewikkelder. Want natuurlijk, je kunt zeggen: 'Als die snelste hardloper struikelt over een overstekende hond, en de op één na snelste

wint, dan heeft God dat zo gewild.' Maar wie zegt dat God dat zo gewild heeft? Is alles wat er gebeurt de wil van God?

Eigenlijk is dat de centrale vraag waar alles om draait vanmiddag. Is alles wat er gebeurt de wil van God? Er zijn godsdiensten waarin dat gezegd wordt: 'Alles wat er gebeurt, dat móét zo zijn. Alles ligt al vast. Alle dingen worden bestuurd door God. Alles wat er gebeurt, is Zijn wil.' De oosterse godsdiensten bijvoorbeeld, het hindoeïsme, het boeddhisme, gaan daarvan uit: alles is voorbestemd, alles móét zo zijn.' Maar de Bijbel, en dat is een héél belangrijk punt om te onthouden, de Bijbel gaat daar radicaal tegenin! Alles wat er gebeurt is helemaal niet de wil van God! Integendeel! Van wat er hier op aarde gebeurt, gaat misschien wel het grootste deel dwars tegen Gods wil in! Dat mensen zich vergrijpen aan kinderen, God vindt het afschuwelijk! Dat de ene mens hongert en de andere helpt moet Sonja Bakkeren, dat is toch ten hemel schreiend! Oneerlijkheid, oorlog, ruzie, haat, het gaat allemaal dwars tegen Gods wil in! Deze wereld is geen volmaakte wereld, integendeel! De boodschap van de Bijbel is héél duidelijk: deze wereld is een gebróken wereld, en deze wereld heeft daarom rédding nodig! En dat is nu precies waar de Prediker op wijst: veel dingen zijn totaal onbegrijpelijk, en onverklaarbaar. Veel dingen zijn ook volstrekt oneerlijk. Waarom krijgt de één een vreselijke ziekte en de ander niet? Waarom zit de één vaak in een vliegtuig, en gaat alles goed, en stapt een ander één keer in een vliegtuig en komt om in een crash?

De Bijbel waarschuwt ons ervoor om al te snel te zeggen, dat de dingen bij God vandaan komen. Want heel veel dingen die gebeuren zijn niet naar Gods wil. We leven in een gebroken wereld. En ook als wij denken: 'Nou, zeg, dit is zó frappant, dit kán geen toeval zijn', dan zegt de Prediker: 'Ho, ho! Stop, niet te snel zeggen dat het Gods wil is.'

Toeval: leiding of vérleiding?

Na het boek Prediker volgt in de Bijbel het boek Job. Job is een rijk man, maar binnen no time komt er een hele serie rampen over zijn leven. En als Job dan berooid op een mestvaalt zit, dan komen zijn vrienden, en ze zeggen: 'Job, die kán geen toeval zijn! Dit móét een ingrijpen van God zijn! Kom er maar mee voor de dag: wat heb je op je kerfstok?' Maar Job heeft geen bijzondere zonde op zijn kerfstok. Die rampen kwamen niet van God, zegt het Bijbelboek, nee, die rampen kwamen van de satan. De duivel, die wilde Job bij God vandaan trekken. En God, waarom liet Hij die rampen toe? dat is de vraag waar Job mee worstelt. En Hij krijgt er geen antwoord op van God. God zegt: 'Kun jij als mens Mij begrijpen? Ik ben toch zoveel groter!'

Dus wat hebben we nu gezien? Als je als mens perplex staat omdat de dingen zó bijzonder samenvallen, als je denkt: 'Nou zeg, dit kán toch haast geen toeval meer zijn?' dan kán dat inderdaad de machtige hand van God zijn die de dingen leidt en bestuurt. Dat is wat we leren uit het boek Ruth. Maar het kan óók zo zijn, dat God iets toelaat wat helemaal niet Zijn wil is. Dat is wat Prediker en Job ons leren. Misschien is dat toeval helemaal geen leiding, maar vérleiding! Je hebt dus een ijkpunt nodig, een norm, om te weten of dat toeval inderdaad leiding van God is, óf geen leiding van God, misschien zelfs wel verleiding door de satan.

Uit de loop van de dingen kun je niét opmaken wie God is, want lang niet alles wat er gebeurt, is de wil van God. En nu is natuurlijk de vraag: is er zo'n ijkpunt? Is er zo'n norm?

We hebben een ijkpunt nodig!

God zij dank is die er: inderdaad! Wij hebben de Bijbel gekregen, met daarin de boodschap van Jezus Christus. God heeft Zich laten kennen aan het volk Israël, en met name in Jezus heeft Hij het achterste van Zijn tong laten zien! Jezus zegt: 'Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien.' Jezus is de sleutel om de dingen die gebeuren te kunnen begrijpen, te kunnen plaatsen. En als je de Bijbel leest en die sleutel gebruikt, dan kun je vijf conclusies trekken, om daarmee de vraag te beantwoorden, of toeval bestaat.

Vijf conclusies uit de Bijbel

1. *Inderdaad kan God werken via wat wij als mensen toeval noemen.* Op een heel krachtige manier kan Hij zo laten zien dat Hij de Koning is, die alle macht heeft. Hij kan op een verbluffende manier ingrijpen in de loop van de dingen. In Jezus Christus zien we dat God alle macht heeft, zelfs de macht om de dood te overwinnen. Dus inderdaad, denkt u maar aan Ruth: de dingen wie wij toeval noemen zijn vaak helemaal niet toevallig. Ze komen rechtstreeks van God. Als je God hebt leren kennen, door Jezus, zul je ook hérkennen wanneer zoiets van God komt. Dan geeft je dat een heel warm gevoel van binnen. Je ervaart het als een knipoog van God. En hoe langer je op weg bent met de Here Jezus, hoe méér je dat gaat zien, dat God dingen leidt. Dus inderdaad: veel toeval is geen toeval, maar leiding.

2. *Juist als je Jezus kent, zul je ook herkennen welk toeval niét van God komt.* Als een heel bijzondere samenloop van omstandigheden je bij Jezus vandaan dreigt te slepen, is er zéker geen sprake van Gods leiding. Ook al is het toeval nóg zo frappant. Of de gebeurtenissen aan God te danken zijn, dat wordt niet bepaald door de mate van toevalligheid. Nee, het ijkpunt is, of het je dichter bij Jezus brengt of niet.

3. *Zelfs een gruwelijk toeval, een vreselijke samenloop van omstandigheden, waarin je absoluut niet Gods wil kunt herkennen, kan tóch nog door God in Zijn handen genomen worden om er iets goeds uit te laten voortkomen.* Dat is de verbazingwekkende boodschap van het Evangelie. Veel dingen in deze wereld zijn niet Gods wil, maar zelfs het kwaad kan God in Zijn hand nemen om er iets goeds mee te doen. Zo is het boek Job tot de dag van vandaag een boek van troost voor miljoenen mensen. En mensen die door een afschuwelijke samenloop van omstandigheden gehandicapt raakten bij een ongeluk, worden soms door God gebruikt om extra veel te betekenen voor anderen. In Jezus heeft God laten zien dat Hij het kwaad overwint. Dat geldt ook vandaag!

4. *Als je God kent in Jezus Christus, zie je Hem breder aan het werk dan alleen in heel toevallige omstandigheden.* Dan zie je Zijn hand óók in dingen die wij misschien heel gewoon vinden. Dat je 's morgens weer wakker wordt. Dat

je te eten hebt. Dat je schoon water hebt om te drinken en te douchen. Hoe dichter je bij God leeft, hoe meer je Zijn wonderlijke macht ziet, ook in al die dingen die eigenlijk, normaal gesproken, heel gewoon vindt.

Helemaal niet toevallig. Maar wél wonderlijk!

5. *Eén van de meest verbazingwekkende berichten van de Bijbel is misschien nog wel, dat wij aan het toeval méé kunnen werken.* God geeft ons namelijk inspraak in Zijn wereldregering. Als wij geloven in Jezus Christus, benoemt Hij ons als het ware tot leden van Zijn parlement. We mogen door ons gebed met Hem mee besturen. Hij geeft ons heel bewust inspraak in Zijn beleid. En daarom: als wij leren bidden zullen we het steeds meer gaan merken: dat God inderdaad antwoord geeft op onze gebeden! En die antwoorden, die zijn bepaald geen toeval. Nee, als God luistert naar onze gebeden, dan is het geen toeval, datgene wat Hij geeft, nee, het valt ons toe!

Bestaat toeval? Ja, toeval bestaat. Maar misschien is dat toeval wel vaker een besturing van God, dan wij denken. En hoe beter we God leren kennen in Jezus Christus, hoe beter we ook hérkennen wanneer in het toeval ons een geschenk van God toe-valt!
Amen.